Over Lydia en Paidiskè gesproken

Margriet Gosker

Preek Vrouw-en-Geloof Dienst in Amstelveen

Zij brengen de stad in rep en roer. Dat is het thema van de komende Oecumenische Vrouwensynode.[1] Wat dacht je toen je dat hoorde? Zo'n thema, dat suggereert wel wat, ja. In elk geval: leven in de brouwerij! Misschien dat het sommigen ook wel wat prikkelt. Moet dat nou? Al dat 'rep-en-roer-gedoe?' Er is toch al genoeg onrust in de wereld? Ja, dat is wel zo. Ook is waar (en menselijk), dat wij er eigenlijk niet zo goed tegen kunnen als onze normale gang van zaken in de war gestuurd wordt. We houden wel een beetje van 'rustig aan' en van 'doe nou maar gewoon!' En van: 'blijf zitten waar je zit en verroer je niet'. Het gaat toch goed zo? En we doen toch ons best?

Zij brengen de stad in rep en roer. Het lijkt op het eerste gezicht een wat rebelse kreet, maar het is in feite een bekend bijbels thema. Die stad in rep en roer, die kom je in het Bijbelboek Handelingen voortdurend tegen. Paulus kreeg een nachtelijk visioen. Zo wist hij dat God hem naar Europa wilde hebben om daar het evangelie te verkondigen. Daarvoor moet de hij oversteek maken en dat doet hij ook. Niks 'blijf zitten waar je zit en verroer je niet'. De oversteek maken, achter je laten wat achter je ligt. Opstaan en verder gaan. Gaan waar God je roept en openstaan voor wat je tegenkomt. Paulus zette in Europa voet aan wal en dat is het begin.

Zo komt Europa in aanraking met het evangelie. Weet je Paulus (even onder ons) van jou heb ik geleerd, dat je het lef moet hebben om de oversteek te maken en achter je te laten wat achter je ligt. Opstaan en verder gaan. Gaan waar God je roept. En openstaan voor al het nieuwe dat je tegenkomt.

Neem nou zo'n Vrouwensynode. Paulus, ik ben zo benieuwd wat jij daar nu van vindt. Ik weet dat er vandaag vrouwen in de kerk zijn, die vanmorgen heel vroeg moesten opstaan om hier op tijd te kunnen zijn. Ik weet, dat er vandaag ook mannen in de kerk zijn die vanmorgen vroeg bij het opstaan toch eventjes iets moesten overwinnen. *Vrouw-en-geloof-dienst?* Nou ja, het moet dan maar. Maar ben je dan als man wel welkom? Pas stond in Trouw zelfs een waarschuwend artikel: de kerk zou te veel door vrouwen gedomineerd worden en daardoor voor mannen minder aantrekkelijk zijn. Ik hoor mannen regelmatig zeggen, dat er maar eens een 'Man en Geloof' moet komen. Dat is een goeie reactie. Alleen heb het nog niet zien gebeuren. Jammer genoeg.

---

[1] De derde Oecumenische Vrouwensynode werd in1997 in Driebergen gehouden onder het thema: 'Zij brengen de stad in rep en roer'. Zie: Dorry de Beijer, 'Machtiger dan we ooit durven denken', in het tijdschrift *De Bazuin* van oktober 1997 nummer 20, pagina's 4 en 5.

En Paulus, nu moet me toch iets van het hart: ze zeggen dat jij vond, dat vrouwen in de gemeente moesten zwijgen. Maar als ik zie wat jij allemaal deed, toen je voet aan wal zette in Europa, dan verbaast me dat hogelijk.[2] Want je bent voortdurend in contact met vrouwen, je praat met ze, je luistert naar ze, hebt oog en oor voor ze. En je deelt je geloof met zoveel vrouwen. Ren je noemt ze ook. *Prisca*, van wie je zegt, dat ze je medewerkster in dienst van Christus was, *Euodia en Syntyche* die samen met jou het evangelie predikten, *Nymfa* die een eigen huisgemeente had. Je noemt *Febe*, de vrouwelijke diaken en je noemt *Junia en Julia* en: *Tryfena en Tryfosa*, allemaal vrouwen die volgens jou heel wat werk verzet hebben in dienst van de Heer.

En wat me nu ook opvalt, Paulus: de allereerste Europeanen, die tot geloof in Jezus Christus kwam waren vrouwen. Je vertelt over Lydia, een zakenvrouw uit Thyatira. Ze had haar eigen bedrijf. Ze verdiende haar brood met handel in kostbare stoffen. Maar ze was ook een diepreligieuze vrouw. Het was vast geen toeval dat jij Lydia ontmoette. Op de Sabbat ging ze namelijk naar haar gebedskring en jij deed dat ook. Er waren nog meer mensen daar, meest vrouwen. Ze kwamen altijd bij elkaar op een afgesproken plek (bij 't water) om samen te bidden en met elkaar te spreken over het geloof. En daar gebeurde het toen. Lydia luisterde aandachtig, ze kwam tot geloof en ze werd gedoopt. En ze opende haar huis vr het evangelie.

De tweede Europeaan, die huis en hart opende voor het evangelie was ook een vrouw: Paidiskè. Als je het goed vindt noem ik haar maar even zo. Want hoe ze echt heette weten we niet.[3] Lydia stel ik me voor als een stevige, hartelijke, goed ogende, onafhankelijke zakenvrouw met een goede bankrekening en flink wat personeel. Vrij en volstrekt gewend haar eigen beslissingen te nemen.

Met Paidiskè is het wat anders gesteld. Ze moet een gevoelige vrouw geweest zijn. Helemaal niet vrij en onafhankelijk. Helemaal in de ban van vreemde ogen. Ze was ontegenzeggelijk begaafd. Ze had oog voor dingen waar anderen gemakkelijk aan voorbij gaan. Een waarzeggende geest. Ze kon toekomst voorspellen en - jawel - daar zat ook handel in. Maar niet voor haarzelf. Anderen profiteerden van haar begaafdheden en maakten er misbruik van. En voor haarzelf was het allesbehalve een vreugde, ze leed er onder. Het was een kwelling.

Dat zien we nu ook nog vaak gebeuren. Zeker hier in de grote stad. Vrouwen en meisjes worden gewoon tot handelswaar gemaakt, en er zijn er genoeg, die daar flink aan verdienen. Het is heel gewoon, dat er door mensen met een ruime beurs flink geld verdiend wordt, terwijl ze daar weinig meer voor hoeven te doen, dan anderen voor zich te laten werken.

---

[2] Europa als continent, terwijl Turkije bij Klein-Azië gerekend wordt.
[3] Paidiskè betekent: 'dienstmeisje'.

De eerste twee mensen die in Europa tot geloof komen waren twee vrouwen: De eerste is Lydia, een vrije onafhankelijke vrouw, en de tweede is Paidiskè. Zij is niet vrij, ze is in meer dan één opzicht verslaafd en uitgebuit. Er wordt profijt van haar getrokken. Ze heeft zelf geen zeggenschap. Ze leeft dwangmatig, haast mechanisch, alsof ze eigenlijk al een beetje dood is. Maar in de naam van Jezus Christus wordt ze bevrijd van haar kwelgeesten. En dat is een wonder.

Paulus, ik denk dat het ook voor jezelf een bijzondere ervaring geweest moet zijn: Zo'n vrouw, die alsmaar achter je aan loopt te roepen en ondertussen toch maar dingen zegt die zo ontzettend waar zijn. Kinderen en dwazen zeggen de waarheid, zeggen ze. Maar zo is het ook. Hoor wat ze roept: *Deze mensen zijn dienaren van de Allerhoogste God. Ze wijzen de weg tot redding en behoud*. Dat wist ze. Dat begreep ze intuïtief! En dat hield ze niet voor zichzelf. Ze moest het roepen en dat deed ze ook: Luidop, voor iedereen te horen.

Best verwarrend allemaal. Die vrouw was natuurlijk niet helemaal in orde. Dagenlang zo te lopen roepen, dat heeft iets dwangmatigs. Ze **moest** het doen. Ze **kon** het niet laten. Maar: de grootste dwaasheid is tegelijk de hoogste waarheid. Ook hier. Waar moet je wezen voor redding en behoud? Zij weet het intuïtief. Wat ze roept kan zo in de geloofsbelijdenis. Maar misschien was het tegelijk ook wel haar eigen vraag om hulp, om redding en behoud.

Het antwoord is, dat jij, Paulus, in Jezus' naam de kracht had om haar te bevrijden. Zodat ze bevrijd werd van haar dwang, van haar kwelgeest. Zodat ze teruggegeven werd aan zichzelf en eindelijk mocht wezen wie ze was. Vrij! Niet meer gebonden. Ze was verlost van alles wat haar klem zette en waardoor ze dingen moest doen, waar anderen van profiteerden. Het was voorbij. Ze was vrij!

Beste Paulus, hier ga jij in de voetsporen van Jezus. Wat Jezus deed, dat doe jij ook: Woorden van God spreken en mensen van hun knellende banden bevrijden. Hier is een vrouw aan zichzelf terug gegeven. Ze leefde dwangmatig en haast mechanisch,

alsof ze eigenlijk al een beetje dood was. Maar op jouw woord is zij in de vrijheid gesteld. En kan ze een heel ander leven beginnen. Frank en vrij.

Maar het muisje heeft wel een staartje. In de voetsporen van Jezus treden is niet zonder risico. En wat zo vaak gebeurt zien we ook hier: de bevrijding van de een wekt de woede op van de ander. In dit geval van de lui die hun mooie makkelijke bron van inkomsten zagen opdrogen. ‘Dat gaat ons geld kosten’, dachten ze. En dat was zeker niet de bedoeling. In hun kwaadheid grijpen ze Paulus en Silas en sleuren ze mee naar de autoriteiten. De beschuldiging luidt: ‘*Deze mensen brengen onze stad in rep en roer*’.

En zo zijn we weer terug bij het begin. De stad in rep en roer brengen, dat is niet precies onze opdracht, maar als we echt in Jezus voetsporen treden, dan heb je een goede kans, dat het wel gebeurt. Het gaat om leven. Niet in de brouwerij, maar wel in de vrijheid van een Christenmens.

Preek uit 1997, enigszins ingekort

Margriet Gosker 15 november 2025

HET IS NIET ZO ERG
OM ZO NU EN DAN
TE ZORGEN VOOR
REP EN ROER
IN DE STAD